УДК 811.111:340.113.1

Грабар Т.В.
викладач кафедри
іноземних мов
Харківського економіко-
правового університету

Фразеологізми сучасної англійської мови у галузі права

Анотація. У цій статті розглянуто семантичні особливості фразеологізмів сучасної англійської мови у галузі права та їх класифікація.

Ключові слова: фразеологічні одиниці, семантичний потенціал, емоційно-експресивне забарвлення слів.

Аннотация. В этой статье рассмотрены семантические особенности фразеологизмов современного английского языка в отрасли права и их классификация.

Ключевые слова: фразеологические единицы, семантический потенциал, эмоционально-экспрессивная окраска слов.

Summary. This article deals with the analysis of semantic peculiarities of modern English phraseological units in Law and their classification.

Key words: phraseological units, semantic potential, words emotional-expressive colouring.

Фразеологія – це розділ мовознавства, що вивчає сталі звороти мовлення, склад фразеологічних одиниць і висловів мови. До складу фразеології входять ідіоми, порівняння, крилаті вислови, прислів'я, приказки, стійкі формули, звороти науково-термінологічного характеру, афоризми та ін.

Фразеологічною одиницею, або фразеологізмом, називається стійке сполучення слів, граматично організованих за моделлю словосполучення або речення. Фразеологізми характеризуються семантичною злитістю компонентів, цілісністю значення й автоматичним відтворенням у мовленні.

Фразеологія як окрема лінгвістична дисципліна виникла у 20 столітті. Питання про вивчення стійких поєднань слів у мовознавстві були відображені у працях О.О. Потебні, О.О. Шахматова, Є.Д. Поліванова та інших.

Фразеологія – це скарбниця мови. У фразеологізмах знаходить відображення історія народу, своєрідність його культури та побуту. Англійський фразеологічний фонд – складний конгломерат споконвічних і запозичених фразеологізмів з наявною перевагою перших.

До правового фразеологізму можна віднести моралістичні трактати, написані у вільній літературній манері, наприклад, «Моралі» Плутарха, «Листи» Сенеки, «Тускуланские беседы» Цицерона.

Проаналізуємо значення правових фразеологізмів та їх вживання у сучасній юриспруденції. Оскільки мова права постійно еволюціонує, то, насамперед, важливо з'ясувати яку семантичну й емоційно-експресивну роль відіграють фразеологізми в текстах промов юристів. Наголосимо на те, що фразеологія оперує суттєвою базою засобів, які надають мові права особливого семантичного потенціалу. Більшість фразеологічних одиниць у текстах правників означають ті ж самі поняття, які можна передати загальновживаними словами та описовими конструкціями. Слід звернути увагу на те, що фразеологізми суттєво відрізняються від синонімічних слів і словосполучень смисловими нюансами, емоційністю та експресивністю. Наприклад: in the black and white – in a very clear way – чорним по білому; to appear out of the blue – from nowhere, unexpectedly – з'явитись зненацька.

Завдяки поєднанню у фразеологізмах номінативних та емоційно-оцінних елементів, правники використовують у своїх виступах фразеологізми не лише для надання логічного змісту думки, а й для вираження свого емоційного ставлення до розгляду відповідної судової справи. Наявність у виступах ідіом не свідчить про надлишок мовних засобів, оскільки відмінність ідіом від слів найповніше виражена в їхньому експресивному потенціалі. Фразеологізми заповнюють ніші в лексичній системі мови, яка не може повністю забезпечити номінування нових понять реальності і таким чином естетичний аспект мови семантично підсилюється саме за допомогою фразеологізмів. Наприклад, to catch somebody during his/her committing a crime – зловити на гарячому, to throw the book at somebody – винести вирок про максимальний термін ув'язнення.

Також слід зазначити те, що існує значна кількість фразеологізмів у галузі права яку юристи вживають під час своїх виступів. Наприклад, to jail to appear to court – ухилятися від появи у

суді, criminal records – судимість, first offender – осуджений вперше, old offender – рецидивіст та інші. Слід додати, що вагому роль у суді відіграють також виступи адвокатів, наповнені фразеологізмами. Саме від того, як правник спланує свій виступ, залежить кінцевий результат справи, що інколи має більше значення ніж докази та свідчення свідків. Наприклад, to give proof by – довести докази, to meet conditions – задовольнити згідно з умовами тощо.

Таким чином, для того щоб справити переконливе враження на присутніх і досягнути позитивного результату у вирішенні судової справи, досвідчені адвокати використовують фразеологізми, цитати з художніх творів, щоб надати виступові колоритності, ерудованості та логічності висловлювання думки.

Також слід звернути увагу на те, що вживання фразеологізмів у юридичній галузі пов'язане із застосуванням дієслівно-іменних словосполучень, які не тільки називають дію, а й надають їй певних додаткових смислових відтінків. Наприклад, to keep order – дотримуватись порядку, assign responsibility – покласти відповідальність, take a position – займати посаду.

Зазначимо, що оцінка реальності може виникати на термінологічному та фразеологічному рівнях. Наприклад, light sentence – покарання легкої форми, evidence–in–chief – головний доказ, dying declaration – заява на смертному ложі, Act of God – стихійне лихо та інші. Така оцінка реальності передається за допомогою словосполучень, у яких один із компонентів конотативно насичений і який може бути пріоритетним, щоб передати ставлення до подій.

На лексичному рівні, крім загальновживаних і нейтральних слів, можна виділити:

а) слова і словосполучення, що вживаються переважно в юридичних документах і закріплюються в адміністративно-канцелярській мові: proper -належний, due - належний, protect the rights and freedoms - охороняти права і свободи, ensure equality - забезпечувати рівноправність та інші;

б) терміни, професіоналізми і словосполучення термінологічного характеру, що обумовлені змістом правових документів: collection - стягування, laws - законодавство, respondent - відповідач, ratify - ратифікувати, applicant - заявник та інші.

Питання фразеології трактуються переважно в роботах по семантиці і граматиці, а також в передмовах до фразеологічних словників. Фразеологія також широко представлена в багатьох

тлумачних словниках, наприклад, в серії оксфордських словників, в навчальному словнику А.Хорнбі, в американському словнику «The Random House Dictionary of the English Language» та інші.

Велика кількість робіт присвячена визначенню обсягу фразеології, семантичної класифікації фразеологізмів, їх відтворення і стійкості та фразеологічному значенню. Різнобічні погляди на семантичну природу фразеологізмів потребують різносторонніх підходів до їхнього дослідження. Виникнення та вживання фразеологізмів у мові правників, їхня семантична природа пов'язані з ментальністю та психікою людини. Англійські юридичні фразеологізми – це завжди яскраві, образні вирази, які являються важливим експресивним засобом мови правників.

Література:

1. Альохіна А.І. Фразеологічна одиниця і слово. - Мінськ, 1991, 119 с.
2. Амосова М.М. Основи англійської фразеології. - Л.: Наука, 1989, 97 с.
3. Анічков І.Є. Праці з мовознавства. - СПб: Наука, 1997, 209 с.
4. Захарова М.А. Стратегія мовного використання образних фразеологізмів англійської мови. - М.: Инфра-М, 1999, 151
5. Кунин А.В. Фразеологія сучасної англійської мови. - М.: Міжнародні відносини, 1996, 183 с.
6. Савицький В.М. Англійська фразеологія: Проблеми моделювання. - Самара, 1993, 219 с.
7. Федуленкова Т.М. Англійська фразеологія: Курс лекцій. - Архангельськ, 2000, 192 с.